

شب طاهره

داستان ایرانی - ۱۲۸

رمان - ۷۸

سرشناسه: سلیمانی، بلقیس، ۱۳۴۲ -

عنوان و نام پدیدآور: شب طاهره

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۵-۲۷۸-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیباخ مختصر.

یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل

دسترسی است.

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۸۶۱۵۸۷

شب طاهره

بلقیس سلیمانی

انتشارات فقنوس
تهران، ۱۳۹۵

انتشارات ققنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۰۶۴۰۸۶۴۰

ویرایش، آماده‌سازی و امور فنی:

تحریریه انتشارات ققنوس

* * *

بلقیس سلیمانی

شب طاهره

چاپ دوم

۱۶۵۰ نسخه

۱۳۹۵

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۲-۲۷۸-۶۰۰-۲۰۵-۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 278 - 205 - 2

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

برای آن دو مرد:
قهرمان سلیمانی، مجتبی بشردوست

در وجود من چیزی جز
زخمی عمیق نیست

اکتاویو پاز

۱

بدنش پیچ و تاب می خورد، نگاهها را دنبال خودش می کشد، یک جور سحرآمیزی از میان صندلی ها می گذرد. تا به تریبون برسد چند بار برمی گردد و به جمع لبخند می زند.

خودش است، مرضیه اسماعیلی. سی سال که هیچ؛ اگر هزار سال هم بگذرد، طاهره او را فراموش نمی کند؛ نه او را، نه حبیبه عمامدی را و نه فرزانه رستمی را.

می گوید زبان آلمانی خوانده و سابقهٔ فعالیت در انجمن اولیا و مریبان را هم دارد. چند بار میکروفون را جایه جا می کند و سرانجام از خانم ها و آقایان می خواهد به او رأی دهدند تا اوضاع مدرسه را سرو سامان بدهد. همه برایش دست می زندند. طاهره هم دست می زند. دوباره پیچ و تاب می خورد و از میان صندلی ها راه باز می کند. سر جایش که می نشینند، برمی گردد و به پشت سری هایش لبخند می زند و طاهره یک لحظه همان نگاه بی تاب آن سال ها را می بیند که از روی همه چیز و همه کس مثل برق و باد می گذرد.

مهندس پورخلیل برخلاف مرضیه کند و سنگین راه می‌رود و تا به تربیون بر سد طاهره تصمیمیش را گرفته؛ نه تنها به مرضیه رأی می‌دهد، بلکه حتماً به او آشنایی هم می‌دهد. خصوصاً که دلش می‌خواهد بداند سرنوشت حبیبه و فرزانه چه شد، حبیبه از فرانسه برگشت یا همانجا ماندگار شد و فرزانه چرا ناپدید شد. آیا او هم از ایران رفت؟

از لحظه‌ای که خانم نظام کاندیداها را معرفی کرده و اسم مرضیه را شنیده، کلاع بزرگی درون سینه و شکمش شروع به بال زدن کرده. تکان‌های پای چپش هم شروع شده است.

دلش می‌خواهد بلند شود و به حیاط مدرسه برود. خدا کند این آغاز حمله‌پنیک نباشد. مدت‌ها بود حمله‌ای نداشت. نفس عمیق می‌کشد. سینه‌اش را پر از هوا می‌کند و آرام‌آرام آن را بیرون می‌دهد. یک بار، دو بار، سه بار.

برمی‌گردد و به زن‌های اطرافش نگاه می‌کند. کسی حواسش به او نیست. نگاه می‌کند به پشت سر مرضیه، به شال سرخابی اش و شانه‌های باریکش. چه خوب مانده. انگارنه انگار در آستانه پنجاه سالگی است. از او کوچک‌تر نبود. هر چهار نفرشان هم‌سن و سال بودند. او یک سال دیرتر از آن‌ها وارد دانشگاه شده بود، اما از آن‌ها کوچک‌تر نبود.

آقای پورخلیل وعده می‌دهد تمام سال مواد پاک‌کننده مدرسه را تأمین کند، همان‌طور که پارسال و پیرارسال کرد و رأی هم آورد و مستول انجمن هم بود. پس دختر مرضیه سال‌اولی است، و گرنه باید این دو سال او را می‌دید. مگر می‌شود مرضیه جایی باشد و دیده نشود. خدا او را برای خودنمایی آفریده. برای این‌که هرجا می‌رود بگوید، بخندد و اگر دست داد سوءاستفاده‌ای هم بکند. نوبت تمیزی اتاق که به مرضیه می‌رسید، یا مریض می‌شد یا امکان عود آسمش بود. طاهره جارو را می‌زد، اما تی نمی‌کشید. تی

را خود مرضیه می‌کشید. بعضی وقت‌ها هم نمی‌کشید. می‌گفت: «تو اون قدم خوب جارو می‌زنی که نیازی به تی نیست». می‌گفت: «تو مثل مادر بزرگم جارو می‌زنی. تمام سوراخ‌سمبه‌ها رو تمیز می‌کنی». فرزانه غر می‌زد و مرضیه را مار خوش خط و خال می‌نامید و برایش چشم و ابرو می‌آمد. حبیبه اما راست توی چشم‌هایش نگاه می‌کرد و می‌گفت: «استثمارگر..».

طاهره اسم دو نفر را می‌نویسد روی برگه کوچک چهارگوش؛ مهندس پورخلیل، مرضیه اسماعیلی. برگه را در کیسه پلاستیکی خانم ناظم می‌اندازد، بلند می‌شود و از سالن بیرون می‌رود. با این‌که بیست روز از شروع پاییز می‌گذرد، هوا همچنان گرم است. می‌نشیند روی نیمکت فلزی، زیر درخت چنار گوشۀ مدرسه و چشم می‌دوزد به در ساختمان سه طبقه دبیرستان سمیه. کلاع درونش همچنان بال بال می‌زند، نه آنقدر که وقتی مرضیه پشت تربیون بود. گره روسری اش را شل می‌کند و شروع می‌کند به نفس عمیق کشیدن، اما هرچه می‌کند بلکه تصویر اتاق ۵۷ ساختمان هفت کوی دانشگاه را از ذهنش بیرون کند، موفق نمی‌شود.

آن عاشقان شرزوه که با شب نزیستند

رفتند و شهر خفته ندانست کیستند

فريادشان تموج شط حيات بود

چون آدرخش در سخن خويش زيسندا^۱

از لحظه‌ای که اسم مرضیه اسماعیلی را به عنوان کاندیدای انجمن اولیا و مربیان از زبان خانم ناظم شنیده، این شعر مدام در سرش می‌چرخد و حالا که دارد نفس عمیق می‌کشد افتاده است روی زبانش و، بدون این‌که

۱. سروده محمد رضا شفیعی کدکنی.

کنترلی بر آن داشته باشد، تکه‌تکه آن را می‌خواند؛ نه بلند، آن قدر که خودش صدای خودش را بشنود.

حبيبه بیت اول را می‌خواند، فرزانه بیت دوم را و او از خودش می‌پرسید آیا آن‌ها هم کسی را از دست داده‌اند. مرضیه می‌گفت: «چیه این شعرای سیاسی. ترانه‌ای، تصنیفی، چیزی بخونین!» و می‌خواند: «که امشب شب عشقه همین امشبو داریم / چرا قصه دردو و اسه فردا نذاریم.»

بلند می‌شود و به استقبال جمعی می‌رود که از پله‌های جلو ساختمان سرازیر شده‌اند و مرضیه را مثل نگین در بر گرفته‌اند. طوری جلو گروه می‌ایستد که مرضیه او را ببیند. می‌بیند. نگاهش مثل همیشه میان آدم‌ها می‌دود و لحظه‌ای روی صورت او می‌ایستد. طاهره لبخند می‌زند و مرضیه از او می‌گذرد.

«مرضیه!» همان طاهره آن سال‌ها لحظه‌ای در جلدش می‌رود و بدون این‌که اجازه‌ای از او بگیرد مرضیه را صدا می‌زند. مرضیه برمی‌گردد.
«نشناختی؟»

پلک‌های مرضیه تندا و تندا بازو بسته می‌شود.

«خیلی به چشمم آشنایی. مدرسه راهنمایی ایوب آزاد دیدم توون؟»
«ای مار خوش خط و خال، استشمارگر...»

«خدای من، تو طاهره‌ای! طاهره...»

«کریم قاسمی.»

«وای طاهره! تو این جا چه کار می‌کنی دختر؟»

همدیگر را می‌بوسند. اول بغل می‌کنند، بعد می‌بوسند. بوی کرم‌پودر می‌دهد مرضیه، بوی آشنا آن سال‌ها. چقدر به طاهره اصرار می‌کرد برای پوشاندن لکه‌های صورتش از کرم‌پودر استفاده کند. نمی‌کرد. برای کی بکند؟

«نشناختم طاهره. چقدر گذشته؟ بیست و هفت هشت سالی
می شه، نه؟»
«سی و اندی سال.»
«انگار همین دیروز بود. یادش بخیر! تو هم دخترت این جاست؟»
«آره.»
«کلاس چندمه؟»
«سوم.»
«چند تا داری طاهره؟»
«دو تا. تو چند تا داری؟»
«همین یکی.»
«چندمه؟»
«اول»

زیر نگاه سنگین سرایدار بلندقد و سبزچشم دبیرستان سمیه، شماره های
همدیگر را سیو می کنند و به هم قول می دهنند همین روزها بنشینند و سیر از
آن سالها بگویند.

در را که باز کرد، فهمید خبری شده. نگار زانوهایش را بغل کرده بود
نشسته بود روی راحتی جلو تلویزیون و تندو تندا کاناال عوض می کرد.
عمه هم سر جای همیشگی اش، گوشۀ هال، زیر پتو خزیده بود و پشت به
تلویزیون رو به دیوار خوابیده بود.

با همان لباس بیرون به آشپزخانه رفت. سوب را گرم نکرد. ظرف سوب
را داخل سینی گذاشت و به هال برگشت. نگار صدای تلویزیون را زیادتر
کرد. این یعنی اعتراض، یعنی کوفت بخورد این پیرزن هاف هافو، که مثل
جنازه افتاده روی زندگی مان و آن را به کاممان تلخ کرده. این یعنی تولوسش
کردی، تو بهش رو دادی، تو از اول پاش را تو زندگی مان باز کردی. «عمه،

عمه صنوبر، پاشو. سوب برات آوردم.» کلمه سوب رمز عبور است. سال‌هاست عمه غذایش سوب است. نه این‌که چیز دیگری نخورد، اما این غذایی است که برای این پیرزن هشتاد و سه‌ساله نه دندان می‌خواهد (که او ندارد)، نه دو ساعت نشستن سر سنگ توالت.

طاهره می‌نشیند روی زمین، سینی را می‌گذارد کنارش و گوشۀ پتو را آرام از روی سر عمه می‌کشد. عمه غرغیری بیمارگونه می‌کند. حالا طاهره می‌داند باید به الیاس زنگ بزنند، بگویید سر راه آمدنی دو سه تا کمپوت گیلاس برای پیرزن بخرد.

«نمی‌خوام. درد بخورم. چرا خدا جونمو نمی‌گیره راحتم کنه.»
 «خدا نکنه عمه. ان شاء الله سایه‌ت صدو بیست سال بالا سر ما باشه.»
 «سایه‌م به خاک. خوار شدم، خفیف شدم. می‌گم: 'دخترجان، هر چیزی رسمی داره. رسومی داره. هنوز نه به باره نه به دار. از صبح علی‌الطلوع تو داری با این یارو حرف می‌زنی. نمی‌گه این چه‌جور دختریه؟ نمی‌گه این نه‌باش چه‌جوری تریبیتش کردن که...»
 «اینا جوونن عمه. با ما فرق می‌کنن. چه کارشون داری. بذار هر خاک مرگی می‌خوان رو سرشون بریزن.»
 نگار کنترل را می‌اندازد روی میز و به اتفاقش می‌رود و در را محکم می‌بندد.

«نگو این حرفا رو طاهره. تو مادرشی. خبر سرت یه عمر معلم بیدی. چطو نمی‌تونی چار کلوم باهش حرف بزنی.»

«می‌زنم عمه. به حرفم گوش نمی‌ده. دنیا عوض شده. مثل قدیما نیست. حالا یه گپی با هم زدند؛ قتل که نکردن. چه کار به کار اینا داری. بی‌خودی خون خود تو کثیف نکن. پاشو سوپیتو بخور.»

طاهره دست می‌اندازد پشت عمه و کمک می‌کند بلند شود. موهای ژولیه قرمزو نارنجی عمه را که همین هفتۀ قبل حنا گذاشته بود مرتب

می‌کند، پیشانی اش را می‌بوسد و سینی را می‌گذارد روی پاهایش. «بخار جون بگیری. الان زنگ می‌زنم الیاس برات کمپوت بگیره. برا این جوونا هم دعا کن عمه. تو قلب پاکی داری. اون هم نوه‌ته. کس غریبی که نیست خونه سوخته.»

عمه را که سرو سامان می‌دهد، لباس‌هایش را عوض می‌کند. لباس خانه نمی‌پوشد. در واقع لباس مهمانی می‌پوشد. بلوز مشکی نخی را که از پنجشنبه بازار جنت‌آباد خریده بود می‌پوشد. جلو آینه می‌ایستد و با انگشت سیاهی زیر چشم چیز را پاک می‌کند. رژلب صورتی اش را بر می‌دارد، در آن را باز می‌کند، صورتش را جلو می‌برد و به‌دقت به خودش نگاه می‌کند. منصرف می‌شود. در رژ را می‌بندد.

مثل همیشه دو بار به در اتاق دخترها می‌زند. با این‌که می‌داند ندا خواب است، باز هم محکم در می‌زند. این سال‌ها که دخترها اتاق‌دار شده‌اند، برای این‌که به عمه صنوبر یاد بدهد باید قبل از باز کردن در اتاق این و آن در بزند، همیشه محکم در زده، اما عمه هیچ وقت یاد نگرفته در بزند. اصلاً در زدن را کسر شأن خودش می‌داند انگار. آن سال‌های دورتر که خودش را سالار و سلطان خانه می‌دانست و بچه‌ها کوچک بودند، مدام غر می‌زد که شماها چرا در اتاق‌هاتان را می‌بندید، و حتی وقتی نگار نوجوان بود به طاهره گفته بود خوب نیست دختری‌چه تنها تو اتاق دریسته باشد، و تا الیاس با التماس و ماج و بوسه به او بفهماند اشکالی ندارد بچه‌ها در اتاقشان را ببندند، نگار دانشگاهی شده بود و پر از نفرت از مادر بزرگی که تا چشم باز کرده بود او را بالای سر خودش دیده بود.

به نگار می‌گوید دارد می‌رود خانه یکی از همکارهای سابقش و به ندا می‌گوید: «بسه دیگه خوشخواب خانم! چقدر می‌خوابی. تو مثلاً امسال امتحان نهایی داری‌ها.» و به نگار می‌گوید با خواهرش کمی ریاضی کار کند به جای این‌که سربه سر این پیرزن بگذارد. در را می‌بندد و به عمه

صنوبر می‌گوید تا یکی دو ساعت دیگر برمی‌گردد و تا آنوقت عمه می‌تواند تکرار سریال فاطما گل را ببیند.

این اولین باری است که به خانه پدر و مادر افسون می‌رود. با مادر افسون چند باری تلفنی حرف زده. همیشه هم برای این‌که به او بگوید افسون امشب پیش نگار است و نگران دیر آمدن یا اصلاً نیامدن‌ش نباشد. کفش پاشنه سه سانتی‌اش را می‌پوشد. نمی‌داند این زنی که قرار است او تکان‌دهنده‌ترین خبر ممکن را بهش بدهد چه جور زنی است. لباس‌ها و حالا کفش‌ها را انگار متناسب با خبر انتخاب می‌کند. می‌داند نمی‌تواند در حالی که صورتش غرق آرایش و پاشنه کفش‌هایش هفت سانت است به مادری بگوید دخترت استانبول نیست؛ همین تهران است و پنج ماهه بازدار است و بابت این بازداری سی میلیون تومنان گرفته است. از روزی که خبر را از نگار شنیده تا حالا، لحظه‌ای نبوده که به این موضوع فکر نکند. تخمکفروشی دخترها را توانسته بود تاب بیاورد و قضیه‌گوشی گرانقیمت نگار را به سختی رفع و رجوع کرده بود و از یک وام دومیلیونی که از صندوق بازنیستگی گرفته آنقدر حرف زده بود که الیاس قبول کرده بود چند قسطش را بدهد. اما نتوانسته بود رحم اجاره دادن افسون را بپذیرد. بارها و بارها سعی کرده بود به مادر افسون زنگ بزنند و موضوع را بگوید؛ نتوانسته بود. با خودش فکر کرده بود خبر به این هولناکی را نباید با تلفن به گوش مادر رساند. ای بسا پشت تلفن غش کند و کسی نباشد که کمکش کند. و حالا کفش و کلاه کرده بود تا از خیابان بگذرد و به خانه مادر و پدر افسون برود و قضیه را به مادرش بگوید. در این چند روز بارها از خودش پرسیده بود چرا باید در زندگی مردمی که با او نسبتی ندارند دخالت کند. بگذار دخترها هرچقدر می‌خواهند به مادرهایشان کلک بزنند، بگویند برای کار شش ماهه‌ای که دوستی برایشان در آژانسی مسافرتی در استانبول دست و پا کرده به آن شهر می‌روند و آن‌جا هم با آن

دوست همخانه هستند و اصلاً و ابداً جای نگرانی نیست. به او چه که افسون چه کار می‌کند. گیرم که روزی دو ساعت پشت تلفن با نگار حرف می‌زند. گیرم که نگار در هفته چند باری به دیدن افسون می‌رود. خب که چی. نگار که دارد ازدواج می‌کند و اگر خدا بخواهد، این یکی دیگر جدی است و گور پدر افسون، گور پدر مردم.

درونش بلوایی است. از لحظه‌ای که همین دو ساعت پیش با مرضیه اسماعیلی رویه رو شده، بیشتر دچار شک و دودلی شده. بارها به خودش گفته گور پدر مردم، دست را بگذار روی کلاه خودت که باد نبردش، چه کار به مردم داری، اما آن تهه‌های وجودش کسی مدام می‌گوید اگر قضیه این خواستگاری جدی نباشد، اگر این وصلت سرنگیرد، اگر این پول یامفت چشم نگار را هم گرفت، اگر او هم... خودش خوب می‌داند همه این کارها را برای این می‌کند که می‌ترسد اگر قضیه افسون به خوبی و خوشی تمام شود، ای بسا نگار هم همین راه را برود.

می‌ایستد کنار بلوار ایرانپارس و به پل عابر پیاده نگاه می‌کند. دو بار زنگ زده به ۱۳۷ و از قول اهالی محل گفته و تقاضا کرد پله‌های این پل را برقی کنند. گفته به علت وجود بازار میوه و ترهبار در آن نزدیکی خیلی از روندگان این پل افراد میانسال و مسن هستند. گفته که کشیدن کلی بار از این پله‌ها حتی برای جوان‌ها هم سخت است، چه برسد به پیرها. محل نگذاشته‌اند. گفته‌اند اقدام می‌کنند، ولی نکرده‌اند. آن قدر می‌ایستد که بلوار خلوت بشود و کسی پیدا شود که در پناهش به آن سوی خیابان ببرود. کسی پیدا نمی‌شود. دل به دریا می‌زند و با کلامی که درون سینه‌اش بالبال می‌زند به میانه بلوار می‌رسد. پشیمان است که از روی پل نرفته. نمی‌تواند. شب‌ها از زانودرد خواب ندارد. پا به پای عمه صنوبر ناله می‌کند و پیروکسیکام می‌مالد و روزها زانویند می‌بنند. دوازده جلسه هم فیزیوتراپی رفته و هر بار از دکتر شنیده باید وزن کم کند که نکرده.

می‌ایستد و سط بلوار و به این فکر می‌کند که چرا دارد دست حالی به خانه مادر و پدر افسون می‌رود. و بلا فاصله نتیجه می‌گیرد بردن شیرینی برای خبر دادن از فاجعه دهن‌کجی به خانواده و مخصوصاً مادری است که بیش از هرچیزی نیاز به همدردی دارد. غیزو غیز ماشین‌ها عصبی‌اش کرده. کلاغ آنقدر بال‌بال زده که پاهایش حلا سست شده‌اند، سست و بی‌حال. پسر جوانی آن‌سوتر بی‌محابا به دل خیابان می‌زند. او هم جرئت پیدا می‌کند و پا در خیابان می‌گذارد.

ماشین اول را رد می‌کند، اما ماشین دوم با صدای ترمز و حشتناکی در چندسانتی‌اش می‌ایستد. تا به خودش بیاید، صدای مهیب تصادف میخکوش می‌کند. لحظاتی هیچ‌چیز نمی‌شنود. همان وسط خیابان می‌ایستد و دست‌هایش را می‌گذارد روی ماشینی که در چندسانتی‌اش ترمز کرده.

«اون پل هوایی رو برا تو گذاشته‌ن احمق بی‌شعور.»
صدای جوان را از جای دوری می‌شنود. پاهایش خم می‌شوند و روی زمین پخش می‌شود.

«یه مشت دهاتی ریخته‌ن تو این شهر. هر رو از بر تشخیص نمی‌دن.»
مرد دو بار با پا محکم می‌کوبد به پاهایش و می‌شنود مرد دیگری می‌گوید: «چه کار می‌کنی؟ این بدیخت خودش داره سکته می‌کنه.»
«گه خیکی.»

کس و کسانی از زمین بلندش می‌کنند. و سط بلوار می‌نشانندش و آب گرم به خوردن می‌دهند. صدای بوق ماشین‌ها و بگومگوی مردها را می‌شنود. حالا کسی از حفظ فاصله حرف می‌زنند و کسی به پلیس زنگ می‌زنند و کسانی وجود پلیس را لازم نمی‌بینند و مقصراً کسی می‌دانند که از پشت زده است.

مردها کم دورش را خلوت می‌کنند و به سروقت ماشین‌ها می‌روند.

زنی یک دانه شکلات در دهانش می‌گذارد و می‌پرسد کجا زندگی می‌کند. می‌گوید کوچه هشتم و با دست اشاره می‌کند. صدایش می‌لرزد. زن می‌گوید باید صدقه بدهد، خدا بهش رحم کرده. زن زیر بغلش را می‌گیرد و از خیابان ردش می‌کند. می‌گوید می‌تواند برایش ماشین بگیرد. می‌گیرد.

«خدا خیرت بد. آقا این حاج خانوم رو برسون خونه‌ش. همین کوچه هشتم. نزدیک بود بیچاره رو خرد و خمیر کنند.»

می‌نشیند روی صندلی جلو. زن می‌پرسد پول همراه دارد. دارد. زن در را می‌بندد. مرد می‌گوید: «کمریندت را بیند.»

۲

پدر را سه روز است از بیمارستانی در کرمان به خانه برگردانده‌اند. با پای خودش برنگشته. با آمبولانس برش گردانده‌اند. صادق می‌گوید کلی پول بابت کرایه آمبولانس داده‌اند. یک پرستار هم با پدر هست که مثل دکترها راه می‌رود و دستور می‌دهد. پنجشنبه عصر است و طاهره مدرسه ندارد و می‌بیند که پرستار سرم پدر را وصل می‌کند، آمپولش را می‌زند و سفارش‌های لازم را به صادق می‌کند. حیف که رشتۀ انسانی می‌خواند، و گرنه پرستاری از آن شغل‌هایی است که... نه نمی‌تواند. رنگ و روی پدر را که می‌بیند، می‌داند نمی‌تواند پرستار بشود. پرستار که نه، بهیار، از همین‌هایی که دیپلم ندارند و بارها آن‌ها را در درمانگاه گوران دیده است. همه می‌دانند دکترها پدر را جواب کرده‌اند. سرطان رسش را کشیده. شده است پوست و استخوان. رنگ و رویش به میت می‌ماند. بچه‌های صادق و خواهرهایش داخل اتاقی که پدر بستری است نمی‌روند. از بابا زرگ می‌ترسند. مادر دوباره نشسته است پشت هاون و راهبه راه

دواهای عطاری را می‌کوید، مخلوط می‌کند، می‌جوشاند و به حلق پدر می‌ریزد. کل خانه بوی الکل، دواهای عطاری و مرگ می‌دهد.

عمو سیف‌الله لحظه‌ای از کنار بستر پدر دور نمی‌شود. مدام پارچه خیس می‌کند و به دست و پای پدر می‌کشد و شاهزاده ابوالقاسم را به جدش آقا امام موسای کاظم قسم می‌دهد رحمی به برادرش بکند. همه شمس آباد می‌دانند سیف‌الله و نورالله یک روح‌اند در دو بدن. نه به دلیل این‌که هیچ وقت خردمند پدری را بعد از فوت پدرشان بین خودشان تقسیم نکرده‌اند و با هم کار کرده‌اند و با هم خورده‌اند، نه به دلیل این‌که یکی این طرف خانه پدری خانه ساخته و آن دیگری آن‌طرف، و نه برای این‌که پسر سیف‌الله دختر نورالله را گرفته، بلکه به دلیل این‌که سیف‌الله و نورالله دوقلو بوده‌اند، سر مادرشان را سر زا خورده‌اند و آن‌ها را پدرشان دست‌تنهای بزرگ کرده است.

صادق همان روز که پدر را می‌آورند دو سه نفر را می‌فرستد کوه گرگ‌میشان که هیزم بیاورند. روز بعد، چند کیسه‌گندم می‌اندازد پشت تراکتور بختیار تا به آسیاب ببرد. این کارها را جلو چشم همه اهل خانه انجام می‌دهد. مادر همان‌طور که محکم دسته‌هایون را روی دواها می‌کوبد با بال چارقدش اشک‌هایش را پاک می‌کند و زیرلب دویتی‌های جانسوز می‌خواند. خدیجه بچه‌هایش را برداشته از کشاکوه آمده شمس آباد و کارش شده سرهم کردن چیزی برای سیر کردن شکم بچه‌هایش و اهل خانه پدری.

روز سوم است که عمو سیف‌الله به صادق می‌گوید او را برساند مخبرات گوران و به مادر می‌گوید بنشیند کنار بستر پدر و تا او می‌آید از جایش جم نخورد. صدای قارقار موتور صادق که بلند می‌شود خدیجه به طاهره می‌گوید حتماً رفت به عباس و احمد تلفن بزنند، و می‌زنند زیرگریه

و محکم می‌کوبد روی دست پسر کوچکش که دم به دقیقه دست می‌کند تقوی تغار کشک.

عمه صنوبر، که مغز گردو، سیر و پیاز را با هم می‌کوبد تا بریزد توی تغار کشک و شکم جماعتی را که از این طرف و آن طرف خودشان را رسانده‌اند به شمس آباد سیر کند، می‌کوبد به قفسه سینه‌اش و کاکام وای کاکام وای می‌کند.

طاهره، که مدرسه نرفته و از صبح نشسته است به کوبیدن نخود برای درست کردن لپه، هق‌هق می‌کند و باعث می‌شود آبجی رحیمه که همین امروز صبح از جیرفت خودش را رسانده سرش را در بغل بگیرد و بگوید: «این سیاه‌بخت چه کار کنه خدا؟» و همه بی‌محابا‌گریه کنند و دم بگیرند و ابوالفضل و شاهزاده ابوالقاسم را صدا بزنند و به عصمت مادرشان فاطمه زهرا قسمشان بدھند که به این نگون‌بخت رحم کنند.

عمو که از مخبرات گوران برمی‌گردد، کسی جرئت نمی‌کند احوال عباس و احمد را بپرسد، جز الیاس که همه می‌دانند فکر نکرده حرف می‌زند و بگویی نگویی یک‌جورهایی کم دارد. الیاس چهار سالی از طاهره کوچکتر است و مدام توی دست و بال دیگران می‌پلکد و، به قول آبجی رحیمه، از زیر چارقد نه‌اش دورتر نمی‌رود. عمه صنوبر هم از هر فرستی استفاده می‌کند و هرچه دم دستش می‌آید می‌چپاند داخل دهان الیاس که همیشه خدا باز است و سیرکومی ندارد.

عمو سیف‌الله می‌گوید احمد امشب می‌آید، و به آبجی رحیمه می‌گوید یک دقیقه باید داخل اتاق پدر، و به پسر صادق که نوء دختری خودش است و حالا آویزانش شده چشم غره می‌رود، و به الیاس می‌گوید بچه‌ها را ببرد ته حیاط و سرگرمشان کند. طاهره نشسته است روی سکو و دارد عدس پاک می‌کند. عمو یک لحظه می‌ایستد جلو او و می‌پرسد امروز

مدرسه نرفته است. طاهره به جای جواب دادن گریه می‌کند و همزمان فکر می‌کند عمو سیف‌الله از صبح تا حالا که ساعت دوی بعداز ظهر است بیش از ده بار او را دیده است. پس چرا این سؤال را می‌کند. عمو منتظر جواب طاهره نمی‌ماند و سراسیمه به اتاق پدر می‌رود. هنوز طاهره عدس‌ها را کامل تمیز نکرده که رحیمه از اتاق پدر بیرون می‌آید و پیش عمه صنوبر و آبجی خدیجه و فاطمه می‌نشیند و آهسته و آرام چیزی به آن‌ها می‌گوید. وقتی همه برمی‌گردند و به طاهره نگاه می‌کنند، طاهره فکر می‌کند تمام شد و حالا او یتیم صغیری است که همه دلشان به حال او می‌سوزد. انگار وجود پدر فقط برای بزرگ کردن او لازم است. انگارنه انگار پدر هنوز سنی ندارد و حتی از این عمه صنوبر هم که حال جور خاصی نگاهش می‌کند کوچک‌تر است.

تا رحیمه و خدیجه بنشینند و باقیمانده عدس‌ها را کمکش تمیز کنند، می‌فهمد که چیزی در جریان است که به او ربط دارد. مادر که می‌نشیند و دست می‌گذارد روی شانه‌اش و توی چشم‌هایش نگاه می‌کند و اشک‌هایش جاری می‌شود، طاهره یقین می‌کند کل این آمد و رفت‌ها به او مربوط می‌شود.

«پا شین ببرینش حموم». خدیجه که گیجی و منگی طاهره را می‌بیند می‌گوید: «امر خیره طاهره جان. مبارکه ان شاء الله». همان‌جا و همان لحظه است که یک پروانه کوچک درون شکم و سینه‌اش شروع به بال زدن می‌کند. بعدها این پروانه گنجشک و بعدترها کلاغ می‌شود و باعث می‌شود دچار حمله‌های پنیک یا اضطراب شود. «بابا دلش می‌خواهد تو به سرانجام بررسی. نگرانته. نمی‌خواهد صغیر پشت سرش داشته باشه.»

رحیمه همان‌طور که گریه می‌کند این حرف‌ها را می‌زند.

«احمد پسر خوبیه. عقد پسرعمو و دخترعمو هم تو آسمون‌ها بسته شده. کی از احمد بهتر».

خدیجه دست‌های طاهره را در دست‌هایش می‌گیرد و این حرف‌ها را توانی چشم‌هایش می‌زنند. عمه صنوبر و فاطمه، دختر عموم سیف‌الله، زن صادق، هم خودشان را می‌کشنند جلوتر و هریک چیزی می‌گویند، چیزهایی که گوش‌های داغ طاهره آن‌ها را نمی‌شنوند. چیزی در درونش انگار تکان می‌خورد، یک تکان خوشایند. بعدها حتی فکر می‌کند آن لحظه با شنیدن اسم احمد دلش غنج رفته و حتی گونه‌هایش سرخ شده‌اند. احمد کجا، او کجا. هیچ وقت به احمد فکر نکرده، چون احمد هیچ وقت او را ندیده. گاهی سال‌های ابتدایی ریاضی یادش داده، اما دست آخر هم گفته: «دخترعمو، تو به درد درس خوندن نمی‌خوری. بهتره قاليباف بشی». این سال‌ها که بزرگ‌تر شده، احمد حتی یک نگاه هم به او نینداخته است. آمده، دستور داده، از دست او چیزهایی گرفته، به دست او چیزهایی داده، اما یک بار هم طوری به او نگاه نکرده که حال طاهره آن را به یاد بیاورد و برای خودش خاطره‌ای داشته باشد. همان احمد تندو تیز را می‌بیند که نگاهش به او نگاه مردی پخته به دختری کم‌سن و سال است که اگر دست بدهد، به او تشریح هم می‌زند و آن سال‌های دور حتی روی دستش هم با مداد زده است، همان وقت‌ها که به او ریاضی یاد می‌داد و طاهره پاک او را نامید کرده بود.

با وجود آن شادی مرموزی که خزیده زیر پوستش، از جایش بلند نمی‌شود. نه تنها بلند نمی‌شود، گریه هم می‌کند، پایه‌پای جماعتی که اصرار دارند بلند شود لباس‌هایش را آماده کند و یک حمام درست و حسابی بروند. عمه صنوبر که اصرارهایش راه به جایی نبرده و طاهره از جایش بلند نشده شروع به نکوهش او می‌کند.

«بل این بدبخت آسوده سرشو زمین بله. نمی‌بینی به چه روزی افتیده؟
نکنه کسی رو زیر سر داری، چشم‌سفید، هان؟»

رحیمه به عمه صنوبر چشم‌غره می‌رود و، همچنان که اشک می‌ریزد، آنچه را طاهره نمی‌تواند بگوید می‌گوید: «چه می‌گی عمه. این طفلك سردرگم شده. نمی‌فهمه چطور می‌تونه تو این بلبشو و بدبختی بشینه سر سفره عقد.»

«کلوم سفره تو هم دلت خوشه. یه صیغه محرومیت می‌خونن و قانونی ش می‌کنن. نه بزن‌بکوبی هست، نه جشن و مشنی. نگاه کن دده، نگاه کن به من طاهره جان. بابا چشمش به این دنیاست. اگه تو سرانجومی بگیری، اون هم چشماش را می‌بنده. همه‌چی تموم می‌شه. از این درد و خفت و خواری هم نجات پیدا می‌کنه.»

آبجی خدیجه این حرف‌ها را وقتی می‌زند که بلند شده ایستاده و آماده است طاهره را به یک ضرب از زمین بلند کند و به حمام تازه‌ساز گوشۀ حیاط ببرد و قال قصیه را بکند.

خدیجه طاهره را خرکش می‌کند. طاهره حالا بلندبلند گریه می‌کند، طوری که بعدها عمه صنوبر بارها و بارها از این ماجرا حرف می‌زند و آن را پای نارضایی طاهره از این وصلت می‌گذارد.

طاهره زیر دوش حمام هم گریه می‌کند. همان‌طور که خدیجه مثل بچگی‌هایش موهای بلندش را چنگ می‌زند و کف سرش را با ناخن می‌خرشد، گریه می‌کند و به احمدی فکر می‌کند که حالا حتمی توی راه است و احیاناً دارد به او فکر می‌کند. دلش می‌خواهد خودش را از چشم او ببیند. تصاویر جسته و گریخته می‌آیند و می‌روند. احمد را سر زمین، توی باغ، توی روضه‌خوانی، توی عروسی می‌بیند که دارد او را می‌بیند. نامید می‌شود. پاهای برهنه و چرکش، موهای کرک پر از رشکش، و از

همه مهم‌تر حماقتش، کودنی اش، نفهمیدنش موقعی که مسائل سخت ریاضی را نمی‌فهمید در سرش وول می‌خورند. هرچه فکر می‌کند تا احمد را در این یکی دو سال به یاد بیاورد، نمی‌تواند. احمد این دو سال دانشسرای راهنمایی بوده و کمتر به شمس آباد آمده. هروقت هم آمده، آن‌طور که فاطمه گفته در را روی خودش بسته و کتاب خوانده.

از حمام که بیرون می‌آید، زن‌ها دورش را می‌گیرند. یکی به دست‌هایش کرم می‌مالد، یکی به پاهایش واژلین. یکی چادر گل درشت فاطمه، زن برادرش، را روی سرش اندازه می‌زند، یکی روسربی آبجی رحیمه را روی سرش امتحان می‌کند. عمه صنوبر هم النگوهای کچ و کوله طلاش را به سختی از دستش بیرون می‌آورد و گل دست راستش می‌اندازد.

همان‌طور که زن‌ها مشغول آرا و گیرایش هستند، صدای الیاس و بچه‌های برادرش، صادق، و خواهرهایش، خدیجه و رحیمه، را می‌شنود که دنبال مرغ و خروس‌ها می‌دوند. خوب می‌داند امشب دو خروس مادرش و خروس تاج طلا و گردن دراز خودش هم برای شام کافی نیستند. صدای زن‌عمویش، سیب‌گل، را که می‌شنود، پاهایش سست می‌شود. خودش را پشت سر خواهرهایش پنهان می‌کند و قبل از سیب‌گل صدای بالبال زدن خروس‌های پابسته‌ای را که سیب‌گل گوشة اتاق می‌اندازد می‌شنود. زن‌عمو از میان خواهرها راه باز می‌کند، او را در آغوش می‌گیرد، گونه‌اش را می‌بوسد و او را عروس خودش می‌خواند و از خدا می‌خواهد این وصلت احمد را به گوران و به خانه برگرداند.

زن‌ها به او امر می‌کنند حالا که نمی‌خواهد به مهمانخانه برود و یک چرتی بزند بلکه رنگ و رویش باز شود همان گوشة آشپزخانه بنشینند و اگر خیلی دلش می‌خواهد کاری انجام بدهد، سیب‌زمینی پوست بگیرد برای این‌که سرخ کنند و بریزند کنار دیس خروس‌های سرخ شده که حالا

زن عممو و عمه صنوبر دارند پرهاشان را می‌کنند و خانه پر شده از بوی مرغدانی، که طاهره هیچ وقت آن را دوست نداشته است.

صدای قارقار موتور صادق مدام بلند می‌شود. یک بار هم الیاس دو جعبهٔ شیرینی بزرگ داخل آشپزخانه می‌آورد و آنقدر می‌ایستد تا رحیمه در یکی از جعبه‌ها را باز می‌کند و دانه‌ای شیرینی مربایی کف دستش می‌گذارد. الیاس که می‌رود، بچه‌های خواهرهایش و صادق و بچه‌های درو همسایه سرازیر می‌شوند به آشپزخانه. احتمالاً آبحی رحیمه خوب می‌داند با یک دانه شیرینی نمی‌تواند شر آن‌ها را از سر خودش و آشپزخانه کم کند که یک اسکناس ده‌تومانی می‌گذارد کف دست الیاس و همه را روانهٔ مغازهٔ حسن ریحان می‌کند، تا هرچه می‌خواهند آن‌جا بخرند.

کسی به او کاری ندارد. با او حرف نمی‌زنند و حالا کسی گریه هم نمی‌کند. جنب و جوشی در آشپزخانه به پاست. انگار دوباره زندگی به خانهٔ دلمردۀ نورالله برگشته است. بوی پیازداغ، گوشت گوسفند تفت‌داده شده و چای دم‌کشیده آشپزخانه را پر کرده است. این چند روز که پدر را از بیمارستان به خانه آورده‌اند، زن‌های خانواده دل و دماغ پخت و پز نداشته‌اند. اغلب، درو همسایه برایشان غذا آورده‌اند و گاهی خدیجه چیزی سرهم کرده، بیشتر به خاطر بچه‌ها. طاهره گاهی احساس می‌کند آنچه در جریان است مربوط به او نیست. آنقدر همه چیز سریع اتفاق افتاده که باورش نمی‌شود از دانش‌آموز سال دوم دبیرستان ناگهان تبدیل بشود به دختری عقدکرده که اگر اسم احمد را در شناسنامه‌اش وارد کنند، ای‌بسا دیگر هرگز نتواند قدم در دبیرستان دخترانه جلال آل احمد گوران بگذارد. نکند عموبیش و احمد نگذارند دیگر به مدرسه برود، نکند نگذارند دیپلم بگیرد، نکند دیگر دوست‌هایش را نبینند. پس

برای چه کسی و چه کسانی از احمد بگوید، از قد بلندش، از موهای پرپشتش، از فوق دیپلمش، از کتابخوان بودنش.

حالا دارد مدام به لحظه‌ای می‌اندیشد که احمد از راه می‌رسد. حتم اول حمام می‌کند. این زن‌هایی که او می‌شناسد محال است اجازه بدنه‌ند او با گرد و غبار سفر در مراسم شرکت کند. حتم صادق پیراهنی نو یا کت و شلواری دارد که اندازه او باشد.

کاش لاقل عمو و احمد اجازه بدنه‌ند امتحان‌های امسالش را بدهد. یک سال درس خوانده، زحمت کشیده. فقط یک ماه مانده. اصلاً کاش فقط صیغه بخوانند، بعداً می‌روند محضر آن را قانونی می‌کنند.

طاهره سیب‌زمینی خرد می‌کند و خیال می‌بافد و دست‌هایش بگویی نگویی می‌لرزد. یکی از انگشت‌هایش را هم کمی می‌برد و قطره خون آن را قبل از آن که زن‌ها ببینند فی الفور می‌مکد.

سیب‌زمینی‌ها را که خرد می‌کند، بلند می‌شود و به حیاط می‌رود. یادش می‌افتد لباس‌هایش را در رختکن حمام کوت کرده و اگر بنا باشد احمد همین جا حمام کند، حتم می‌داند آن توده لباس‌های چرك و رنگ و رورفته مال اوست و آن وقت این تصویر اولین تصویر چرك همه زنگی‌شان می‌شود. نمی‌خواهد احمد آن لباس‌ها را ببیند. اصلاً نمی‌خواهد احمد آن طاهره بچه‌سال و خنگ را ببیند. از همین یکی دو ساعت پیش، دیگر خودش هم آن طاهره را نمی‌خواهد ببیند.

الیاس داخل منقل برنجی آتش درست می‌کند. او را که می‌بیند، لبخند می‌زند. حتماً باز هم عمو می‌خواهد برای پدر سوروسات مهیا کند. از روزی که پدر را از بیمارستان آورده‌اند، به تجویز عمو سیف‌الله، پدر تریاک می‌کشد. عمو معتقد است این زهرماری کمی دردش را تسکین می‌دهد. نمی‌دهد. پدر مدام می‌نالد، حتی وقتی لب بر لب بافور می‌گذارد

و به سختی دود را به ریه هایش می فرستد. عموم سیف‌الله بافور و زغال را در دست می گیرد و پدر همان طور خوابیده سعی می کند دود را به درون بکشد. نمی تواند. عموم مرتب می گوید: «نورالله، کاکا نفست رو بده تو». و بعد به طاهره می توپد که «تو اینجا چه کار می کنی بچه».

لباس هایش را می گذارد داخل روسربی چرکش و آنها را بقچه پیچ می کند و به انباری گوشہ حیاط می برد. بر می گردد و با دو تشت آب گوشہ و کنار حمام را می شوید. احتیاط می کند. نمی خواهد لباس هایش خیس بشوند؛ از جماعت زن های داخل آشپزخانه می ترسد.

احمد که از راه می رسد، طاهره به کل فراموش می کند پدرش در بستر مرگ است و همه این بازی ها برای این است که او از این رنج راحت شود. گوشہ آشپزخانه می نشیند و به تاپ تاپ قلبش در آن شلوغی گوش می دهد. هیچ وقت چنین تجربه ای نداشته. هیچ وقت پسری را دوست نداشته است. حتی قاسم مش ابراهیم را هم که مدام سر راهش سبز می شود اصلاً ابداً دوست نداشته است. حتی از او بدش هم می آمده و حالا که او را به یاد می آورد بیشتر بدش می آید. او کجا و احمد کجا. احساس می کند دختری که احمد می تواند نامزدش باشد قاسم مش ابراهیم باید نوکر ش باشد. اصلاً قاسم مش ابراهیم به او توهین کرده که خواهانش بوده، پسره دیلاق زردنبو.

احمد به حمام خانه خودشان می رود. زن ها خبر را که می آورند، طاهره سرش را پایین می اندازد و به رخوتی که سرتاپایش را گرفته تن می دهد. حالا قدم به قدم، نفس به نفس احمد را دنبال می کند. حتی وقتی تیغ چانه اش را می برد، طاهره رو در هم می کشد و زیر لب آخر هم می گوید. گاه در آشپزخانه است و گاه اینجا و آنجا پرسه می زند. بگویی نگویی زن ها هم او را فراموش کرده اند. حالا یکی چایی می ریزد، یکی چایی

می‌برد، یکی میوه‌ها را در ظرف می‌چیند، یکی کارد و پیش‌دستی آماده می‌کند و همه از این حرف می‌زنند که حال بیمار از عصر تا به حال خیلی خوب شده، حتی چند لحظه‌ای نشسته و به بالش‌ها تکیه داده. رحیمه هم از مواجهه‌ای احمد و پدر می‌گوید که احمد دست پدر را بوسیده و پدر خیلی طولانی سر احمد را در بغل گرفته و حق‌حق کرده. کسی نشنیده پدر به احمد چیزی بگوید، ولی خوب معنای این عمل را زن‌ها این می‌دانند که پدر از احمد خواسته هوای تهغاری‌اش را داشته باشد و او را خوشبخت کند.

عمه صنوبر هم از «گوبه‌گو کردن» حرف می‌زند و همه وصلت‌های این چنینی را در شمس‌آباد برمی‌شمرد. رحیمه معتقد است وصلت خود به خودی خیلی خوب است. فامیل گوشت آدم را بخورد، استخوانش را بیرون نمی‌اندازد، اما خدیجه می‌گوید این نوع ازدواج‌ها خیلی هم خوب نیستند. خودش از رادیو شنیده اگر بچه‌های این‌ها با هم ازدواج کنند، حتماً بچه‌شان منگل می‌شود و فاطمه می‌گوید هیچ وقت حاضر نیست دختر احمد و طاهره را برای میشم بگیرد و بلند می‌خندد و حتی کل می‌کشد، آن هم درست روی سر طاهره که حالا چادر را آن‌قدر روی سرش کشیده که اصلاً صورتش دیده نمی‌شود.

الیاس تنها موجود مذکور است که دمبه‌دقیقه به آشپزخانه می‌آید. به همه چیز ناخنک می‌زند و گاهی هم کاسه و بشقابی جایه‌جا می‌کند، ولی کسی اطمینان نمی‌کند سینی چای یا ظرف میوه را دستش بدهد.

عاقد و دستیارش که از راه می‌رسند، یکباره کل خانه ساکت می‌شود. زن‌ها حالا با هم پچ‌پچ می‌کنند و طاهره می‌شنود که از مهریه و شیربها حرف می‌زنند. فاطمه معتقد است هرچقدر مهریه او هست باید مهریه طاهره هم باشد. یک پسر عموم نورالله داده، یک پسر گرفته و خدیجه

اضافه می‌کند یک دختر عمو سیف‌الله داده، یک دختر گرفته و عمه صنوبه می‌گوید خوبی «گوبه‌گو» همین است که دردرس مهریه و شیربها ندارد و طاهره به اصطلاح «گوبه‌گو» فکر می‌کند که از کجا آمده. در قدیم مردم گاوی می‌دادند و گاوی می‌گرفتند و این به دختر دادن و پسر گرفتن هم سایت کرده یا چیز دیگری است. به خودش می‌گوید این اولین سؤالش از احمد خواهد بود. او حتم می‌داند. تحصیل کرده است، کتابخوان است. اصلاً کی به اندازه احمد توی فامیل تحصیلات دارد؟ هیچ‌کس. پسرهای فامیل خیلی که هنر کرده‌اند سیکل گرفته‌اند و گروهبان ارتش شده‌اند. همین برادرش صادق که داماد عمویش سیف‌الله است حتی سیکل هم نگرفته.

«سه‌دانگ از خونهای که قراره بسازه.»

طاهره به آشپزخانه برمی‌گردد. گوشش تیز می‌شود. اصلاً نمی‌داند مهریه زن برادرش چقدر است که حالا مهریه او را می‌خواهند مثل او قرار بدهند.

«صد و پنجاه هزار تومان پنج سال پیش خیلی بوده فاطمه.»

«حالا کی داده، کی گرفته. برا بستن دهن مردمه.»

رحیمه این حرف را که می‌زند یک «والا» هم به آخر جمله‌اش اضافه می‌کند.

حالا می‌داند احتمالاً مهریه‌اش صدو پنجاه هزار تومان و سه‌دانگ از خانه‌ای است که داماد در آینده می‌سازد. مهم نیست. اصلاً اگر نظر او را بخواهند، می‌گوید یک جلد کلام‌الله مجید و یک سفر مکه، مثل مهریه شهناز همکلاسی‌اش که همین یک ماه پیش با پاسداری ازدواج کرد و برای خدا حافظی به مدرسه آمد و در عرض نیم ساعت دخترها فهمیدند